

**Advies voor richtlijnen voor
de milieueffectrapporten
Dijkverbetering achter Ramspol;
deelgebied Sallandse Weteringen
en deelgebied Zwolle**

23 januari 1998

918/919-43

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Overijssel
Postbus 10078
8000 GB ZWOLLE

uw kenmerk
MWA 97/2302

uw brief
11 november 1997

ons kenmerk
U34-98/Ra/em/918/919-44

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor de milieueffectrapporten Dijkverbetering achter Ramspol; deelgebied Sallandse Weteringen en deelgebied Zwolle

doorkiesnummer
(030) 234 76 35

Utrecht,
23 januari 1998

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor de milieueffectrapporten (MER'en) ten behoeve van de besluitvorming over het project 'Dijkverbetering achter Ramspol; deelgebied Sallandse Weteringen en deelgebied Zwolle'. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor de MER'en. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

drs. L. van Rijn-Vellekoop
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Dijkverbetering achter Ramspol; deelgebied
Sallandse Weteringen en deelgebied Zwolle

Advies voor richtlijnen voor de milieueffectrapporten
Dijkverbetering achter Ramspol; deelgebied Sallandse Weteringen
en deelgebied Zwolle

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor de milieueffectrapporten
'Dijkverbetering achter Ramspol, deelgebied Sallandse Weteringen en deelgebied Zwolle',

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Overijssel door de Commissie voor de milieueffect-
rapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Dijkverbetering achter Ramspol; deelgebied Sallandse Weteringen en
deelgebied Zwolle,

de secretaris

drs. B.C. Rademaker

de voorzitter

drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 23 januari 1998

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	4
2.1 Probleemstelling	4
2.2 Doel	5
2.3 Besluitvorming	5
3. Beschrijving en waardering van het plangebied	6
3.1 Algemeen	6
3.2 Landschap	6
3.3 Natuur	7
3.4 Cultureel erfgoed	7
3.5 Milieuhygiëne	8
4. Visie op de dijkverbeteringen	8
5. Voorgenomen activiteit en alternatieven	9
5.1 Voorgenomen activiteit	9
5.2 Inperking van alternatieven	9
5.3 Uitwerking van alternatieven en varianten	10
Beheer en onderhoud	10
Compensatie	10
5.3.1 Nulalternatief	11
5.3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief	11
6. Gevolgen voor het milieu	11
6.1 Algemeen	11
6.2 Landschap	11
6.3 Natuur	12
6.4 Cultureel erfgoed	12
6.5 Woon- en leefmilieu	13
7. Vergelijking van alternatieven	13
8. Leemten in informatie	14
9. Evaluatieprogramma	14
10. Vorm en presentatie	15
11. Samenvatting van het MER	15

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het Waterschap Groot Salland heeft het voornemen dijkverbeteringen uit te voeren in verschillende deelgebieden achter de keersluis bij Ramspol. Over een grote lengte voldoen de dijken niet aan de veiligheidseisen. De twee deelgebieden waar dit richtlijnenadvies zich op richt zijn Zwolle en de Sallandse Weteringen.

De Commissie adviseert in het milieueffectrapport (MER) voor deze dijktrajecten in het bijzonder aandacht te besteden aan de volgende aspecten.

- De startnotities vermelden dat door de aanleg van de balgstuw bij Ramspol de ingrepen van de dijken in het achterliggende gebied beperkt kunnen blijven. Aangezien de in de startnotities beschreven maatregelen toch nog vrij omvangrijk zijn, is het belangrijk dat in het MER de noodzaak van de voorgestelde maatregelen voldoende wordt aangetoond.
- Voor de deelgebieden Zwolle en Sallandse Weteringen zijn naast dijkverbeteringen ook alternatieven mogelijk die uit milieuoogpunt wezenlijk afwijken (zoals een keersluis bij Zwolle). De Commissie acht het zinvol een extra stap in te lassen, waarin de alternatieven op regionale schaal gemotiveerd ingeperkt worden, alvorens de alternatieven op lokale schaal nader worden uitgewerkt en geoptimaliseerd.
- Gezien de uitzonderlijke situatie in de betreffende deelgebieden (de weteringen zijn relatief smalle wateren met lage dijken) in vergelijking met andere rivierdijkverbeteringen, moet in het MER voldoende aandacht besteed worden aan het verantwoord en gemotiveerd afwijken van de gebruikelijke leidraden en richtlijnen.

1. INLEIDING

In 1999 komt de Balgstuw Ramspol gereed. Dit is een keersluis tussen het Ketelmeer en het Zwarte Meer in West-Overijssel. De kering voorkomt dat opgestuwd IJsselmeerwater via het Ketelmeer naar het Zwarte Meer en Zwarte Water richting Zwolle stroomt. Dit heeft een gunstig effect op de veiligheid van het gebied Achter Ramspol. Dit betekent dat de dijken in dit gebied wel verbeterd moeten worden, maar dat de ingrepen relatief beperkt zullen zijn. In het kader van het Project Dijkverbetering Achter Ramspol hebben Waterschap Groot Salland en Waterschap Wold en Wieden startnotities opgesteld voor zes deelgebieden, te weten:

- Sallandse Weteringen
- Zwolle
- Spooldersluis – Genemuiden
- Zwartsluis – Kadoelersluis
- Vechterweerd – Zwolle
- Vechterweerd – Zwartsluis

Het Waterschap Wold en Wieden heeft de kering van 'Zwartsluis – Kadoelersluis' in beheer. De waterkeringen in de overige deelgebieden vallen onder de verantwoordelijkheid van het Waterschap Groot Salland.

Bij brief van 11 november 1997^{1]} is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor de milieueffectrapporten voor de zes dijkverbeteringsprojecten. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotities in de Staatscourant van 17 november 1997^{2]}. De initiatiefnemer heeft aangegeven dat voor elk van de zes projecten een apart milieueffectrapport geschreven zal worden, zodat een eventuele vertraging in de besluitvorming over één project de voortgang van de andere projecten niet in de weg staat.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.^{3]}, die de advisering over twee projecten voor haar rekening heeft genomen: deelgebied Sallandse Weteringen en deelgebied Zwolle. Veel van de aanbevelingen voor de richtlijnen ten behoeve van de milieueffectrapporten voor deze dijkverbeteringsprojecten komen overeen en in de keuze van alternatieven zijn de projecten van elkaar afhankelijk. Er is dan ook voor gekozen om één richtlijnenadvies voor deze twee MER'en uit te brengen.

De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie de MER'en moeten bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen^{4]}, die zij in afschrift van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

---

1 Zie bijlage 1.

2 Zie bijlage 2.

3 De samenstelling van de werkgroep is gegeven in bijlage 3.

4 Bijlage 4 geeft een lijst van deze reacties.

Met name de volgende veiligheids- en technische aspecten behoeven nog nadere toelichting in het MER:

- De genoemde uitgangspunten voor hellingen van buitentaluds moeten gemotiveerd worden. De gewenste taludhelling moet gebaseerd zijn op een analyse van de huidige stabiliteit en erosiebestendigheid van dijkdelen en een afweging van de milieuvoordelen en -nadelen van een eventuele verflauwing. Bij de beoordeling moet van berekeningen en ervaringskennis gebruik gemaakt worden.
- Ten aanzien van erosiebestendigheid van buitentaluds moet een op de situatie toegesneden oplossing uitgewerkt worden waarbij golfaanval, taludhelling, wijze van beheer, huidige en potentiële zodekwaliteit, bodemsamenstelling, ervaringskennis, ernst en frequentie van schade, kruinbreedte, kerende hoogte, e.d. betrokken worden. Sluit niet op voorhand kleinschalig maaibeheer uit. Voor binnentaluds dienen de gehanteerde uitgangspunten t.a.v. overslag expliciet gemaakt te worden.
- Het verloop van het hoogwater in de tijd moet beeld gebracht worden.
- Het lengteprofiel c.q. de lengteprofielen van de kaden dienen gepresenteerd te worden met de huidige en gewenste kruinhoogte, MHW, de hoogst bekende waterstand, de diepte van de wetering, maaiveldhoogte achter de kade en het geschematiseerde bodemprofiel. Presenteer tevens representatieve dwarsprofielen met bodemprofiel i.v.m. piping en stabiliteit.
- De meerwaarde van de meest geavanceerde berekeningsmethoden voor faalmechanismen moet aangegeven worden (o.a voor piping en tijdsafhankelijke berekeningsmethoden voor de grondwaterstroming i.v.m. stabiliteit van binnen- en buitentaluds en microstabiliteit).
- De mogelijkheden van het aanpassen van schadefactoren, dan wel van een zonering van schadefactoren conform de handreiking 'Constructief ontwerpen' van de TAW moeten bezien worden.

2.2 Doel

De in de startnotities algemeen verwoorde doelen van de dijkverbetering moeten in het MER nader geconcretiseerd en uitgewerkt worden. Hierbij moet onderscheid gemaakt worden tussen hoofddoelen voor veiligheid, nevensdoelen met betrekking tot behoud en versterking van LNC-waarden en overige doelen met betrekking tot beheer, onderhoud, inspectie en andere functies. Doelen moeten zodanig worden beschreven, dat ze kunnen dienen voor de afbakening van te beschrijven alternatieven.

2.3 Besluitvorming

De MER'en worden opgesteld ter ondersteuning van het goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel (ingevolge artikel 7 van de Wet op de waterkering). In de startnotities wordt voldoende ingegaan op de procedure, het tijdspad en te nemen besluiten. Wel is het wenselijk, gezien de samenhang met het project 'Keersluis Ramspol' en met de overige vier dijkverbeteringsprojecten Achter Ramspol, om aan te geven wat het tijdschema voor de uitvoering van al deze projecten is en op welke wijze afstemming zal plaats vinden.

- beschrijving van waardevol cultuurlandschap volgens het Structuurschema Groene Ruimte (SGR).

In het achtergronddocument wordt geen waardering van de afzonderlijke kaden in het deelgebied Sallandse Weteringen gegeven, wat vergelijking met andere deelgebieden nog niet mogelijk maakt. In het MER dient meer aandacht besteed te worden aan de ruimtelijke kwaliteit, al dan niet via de methodiek van de andere deelgebieden.

De beschrijving van de ruimtelijke kwaliteit zal zich voor het deelgebied Zwolle meer moeten richten op de stedelijke kwaliteit, waarbij de samenhang tussen beplanting en de bebouwde omgeving aan de orde komt. Extra aandacht is nodig voor het 'groen' in de stad Zwolle⁶]. De boombeplanting wordt veelal als beeldbepalend en waardevol aangeduid. Het is belangrijk op de volgende aspecten in te gaan: de onderbouwing van de noodzaak van het verwijderen van bomen, de visuele samenhang (groenstructuur, water, parken), recreatieve functies⁷], ecologische verbindingzones en mogelijkheden voor compensatie.

3.3 Natuur

Voor beide deelgebieden bieden de achtergronddocumenten voor de dijkverbeteringsalternatieven al redelijk inzicht in de aanwezigheid en de betekenis van natuurwaarden. Voor de overige alternatieven dienen deze waarden in het MER nog beschreven te worden. Ook moet een overzicht(skaart) van gerealiseerde en geplande ontwikkelingen in het gebied van de Sallandse Weteringen gepresenteerd worden. Deze kan bij de afweging van kansrijke oplossingen een rol spelen. Een toelichting op de kwaliteit van de grasmat, in relatie tot de abiotische toestand, kan inzicht bieden in mogelijke herstelmaatregelen. Naast de inventarisatie en handhaving van *bestaande* waarden, moeten ook de hoge *potentiële* natuurwaarden van de zandige dijken bij de beschrijving worden betrokken⁸].

3.4 Cultureel erfgoed

De beschrijving van de ontstaansgeschiedenis en de inventarisatie van de sporen van deze geschiedenis is voldoende voor de hogere schaalniveaus. Op het schaalniveau van de dijk zelf is echter een meer gedetailleerde beschrijving en waardering nodig. Aangezien de dijkversterking ingrijpt in de waterkering zelf en de hieraan grenzende elementen met een betekenis als cultureel erfgoed, moet in het MER de ontstaansgeschiedenis van de waterkering beschreven worden.

In overleg met de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) moet, daar waar in varianten of alternatieven sprake is van een ingreep in de bodem, het bodemarchief worden geïnventariseerd⁹]. Bij de be-

---

6 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie 19

7 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie 1

8 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties 13 en 21

9 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie 12

5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

5.1 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteiten moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Het is zinvol uit te gaan van een analyse van de voorgenomen activiteit per dijktraject en om onderscheid te maken tussen activiteiten in de realisatiefase en in de gebruiksfase (beheer).

5.2 Inperking van alternatieven

In hoofdstuk 6 van de startnotities is een zeer breed overzicht van kansrijke oplossingen gepresenteerd. De Commissie stelt voor de alternatieven in twee stappen in te perken: allereerst op regionaal niveau, vervolgens op lokaal niveau.

De keuze voor een alternatief op regionaal niveau heeft invloed op de te hanteren MHW's. In het MER moeten deze alternatieven goed uitgewerkt en gemotiveerd ingeperkt worden. Voor beide deelgebieden dienen de in §2.1 genoemde aspecten voor alle alternatieven bezien te worden.

De Commissie stelt voor dat in ieder geval de volgende alternatieven uitgewerkt worden:

1. Versterking van de huidige waterkering op basis van het voorlopige MHW en de meest recente technische kennis;
2. Een keersluis bij Zwolle (in het Zwarte water dan wel in het Almelose kanaal) en buffering van de afvoer van de Sallandse Weteringen om de ingreep aan de waterkeringen te beperken. Voor de buffering van de afvoer van de weteringen worden de volgende drie mogelijkheden (al dan niet in combinatie) bezien:
  - a. buffering in het verre achterland, waarbij de afvoer in de weteringen gestagneerd is;
  - b. buffering in de omgeving van de stuwen in de Soestwetering en de Nieuwe Wetering, waarbij de afvoer in de weteringen gestagneerd is;
  - c. buffering door inundatie van een gebied vanuit het bedijkte deel van de weteringen, waarbij de afvoer in de weteringen niet gestagneerd is.

Daarnaast dient bij de beschrijving van de alternatieven ook aandacht te worden besteed aan de in de inspraak vermelde alternatieven¹¹].

---

11 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties 8, 9 en 16

5.3.1 **Nulalternatief**

Het nulalternatief is voor een heel deelgebied geen reëel alternatief. Wel moet worden aangegeven of er deeltrajecten zijn die aan de veiligheidseisen voldoen en waarvoor het nulalternatief plaatselijk dus wel reëel is.

5.3.2 **Meest milieuvriendelijk alternatief**

Bij het zoeken naar het mma moeten de mogelijkheden voor het minimaliseren van de ingreep, voor het beperken van nadelige effecten en voor het zoveel mogelijk benutten van aanwezige potenties, beschreven worden in het MER. Er moet beargumenteerd worden welk alternatief of welke variant uit landschappelijk, natuur- en cultuurhistorisch belang het meest wenselijk is.

6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

6.1 **Algemeen**

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu (met name LNC-waarden) moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- de effecten van de dijkverbeteringen op de aspecten landschap, natuur en cultuurhistorie dienen afzonderlijk te worden beschreven. Ook dient vermeld te worden op basis van welke beoordelingscriteria de varianten en alternatieven tegen elkaar afgewogen worden;
- per milieueffect moet worden beschreven of het om een permanent of tijdelijk effect gaat;
- zowel negatieve als positieve milieueffecten moeten aan bod komen;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.

6.2 **Landschap**

Per alternatief/variant moet in het MER aangegeven worden welke visuele veranderingen er te verwachten zijn¹³. De veranderingen dienen gewaardeerd en geïllustreerd te worden. Voor die situaties waar een keuze gemaakt moet worden tussen verschillende maatregelen, dienen dwarsdoorsneden en foto-beelden gepresenteerd te worden. In navolging van §3.1 moeten de effec-

---

13 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie 18

effecten op het cultureel erfgoed op het niveau van de dijk en zijn omgeving. De beschrijving van het effect van de ingreep mag niet beperkt blijven tot de waardevolle bebouwing, maar moet de gevolgen beschrijven voor alle elementen met een betekenis als cultureel erfgoed. Daarnaast moeten de gevolgen voor de samenhang tussen binnen- en buitendijks gelegen elementen worden beschreven. Beargumenteerd moet worden welke keuze van ingrepen uit het oogpunt van behoud en versterking van het cultureel erfgoed het meest gewenst is. Ook moet worden aangegeven welke maatregelen de aantasting van het bodemarchief kunnen voorkomen of verminderen.

6.5 Woon- en leefmilieu

Aangegeven dient te worden op welke manier de dijkverbeteringen, inclusief het nieuwe beheersregime, invloed kunnen hebben op de kwaliteit van het woon- en leefmilieu. De Commissie denkt hierbij met name aan de regelmatig terugkerende wateroverlast voor aanwonenden en voor de landbouw, recreatieve functies van de dijk en overlast (bijvoorbeeld geluidhinder) tijdens de werkzaamheden.

7. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."

De milieueffecten van de voorgenomen activiteiten en de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Allereerst zullen een vergelijking en een inperking van alternatieven op regionale schaal moeten plaatsvinden, gevolgd door een vergelijking van op lokaal niveau uitgewerkte alternatieven en varianten. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen. De alternatieven, met name bij knelpunten, dienen in dwarsdoorsneden uitgewerkt te worden, zodat de verschillen onderling en de veranderingen ten opzichte van de huidige situatie duidelijk afleesbaar zijn. Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen en de besluitvorming inzichtelijker te maken.

10. VORM EN PRESENTATIE

Het verdient aanbeveling de MER'en zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen. In het MER moet een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst worden opgenomen.

Bijzondere aandacht verdient de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking van varianten en alternatieven dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren, dwarsprofielen en kaarten. De kaarten moeten recent, goed leesbaar en informatief zijn, op de juiste schaal en voorzien van een duidelijke legenda. Verder is het wenselijk dat in het MER detailkaarten, bovenaanzichten en dwarsprofielen gepresenteerd worden voor representatieve situaties en knelpunten, waaruit het verschil tussen de huidige en toekomstige situatie blijkt.

Door de relatief grote lengte van de dijken en de vele aspecten, die in de startnotities op zichzelf al zeer overzichtelijk zijn gepresenteerd, is het wenselijk om de meest relevante gegevens in onderlinge samenhang in één overzicht te presenteren. Hierdoor wordt het mogelijk om gegevens met betrekking tot de probleemstelling, waardevolle situaties, voorgenomen activiteiten en effecten in één oogopslag te bezien.

11. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten per deelproject de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste milieuwaarden in het studiegebied;
- de belangrijkste milieueffecten tijdens en na het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

**bij het Advies voor richtlijnen
voor de milieueffectrapporten
Dijkverbetering achter Ramspol;
deelgebied Sallandse Weteringen
en deelgebied Zwolle**

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 221 d.d. 17 november 1997

Bekendmaking

INSPRAAK OP DE STARTNOTITIES VOOR DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE OVER PLANNEN VOOR VERSTERKING WATERKERINGEN

Gedeputeerde Staten van Overijssel delen mee, dat zij van de waterschappen Groot Salland en Wold en Wieden zes startnotities hebben ontvangen voor de versterking van de waterkering van:

1. Sallandse Weteringen
2. Centrum Zwolle/Zwolle-IJsselkanaal
3. Spooldersluis-Genemuiden
4. Zwartsluis-Kadoelersluis
5. Vechterweerd-Zwolle
6. Vechterweerd-Zwartsluis.

Gedeputeerde Staten geven aan de waterschappen Richtlijnen waaraan de inhoud van het op te stellen MER (milieu-effectrapport) moet voldoen. Via deze bekendmaking wordt een ieder de gelegenheid geboden suggesties te doen voor deze richtlijnen.

STARTNOTITIES PROJECTNOTA/MER

1. deelgebied Sallandse Weteringen: dit betreft de kaden langs de weteringen in Salland tussen de Weteringbrug en de Linthorstbrug (Nieuwe Wetering) en de stuwen zuiden van de Kappebrug. Deze kaden behoren tot dijkkringgebied 53, evenals de stuw bij de Kappebrug en de stuw en het gemaal bij de Linthorstbrug
2. deelgebied Centrum Zwolle/Zwolle-IJsselkanaal: dit betreft de primaire waterkering langs het Zwartwater, de grachten van Zwolle, het Almlose kanaal en het Zwolle-IJsselkanaal
3. deelgebied Spooldersluis-Genemuiden: dit betreft de primaire waterkering tussen Spooldersluis en Genemuiden. Het gebied maakt deel uit van dijkkringgebied 10 (gedeelte Zwolle-IJsselkanaal, westelijke oever, Zwartwater, westelijke oever)
4. deelgebied Zwartsluis-Kadoelersluis: dit betreft de primaire waterkering tussen Zwartsluis en Kadoelersluis. De dijk maakt deel uit van dijkkringgebied 9 (gedeelte Zwartwater, noordelijke oever, Zwartmeer, oostelijke oever)
5. deelgebied Vechterweerd-Zwolle: dit betreft de primaire waterkering tussen Vechterweerd en Zwolle en maakt deel uit van dijkkringgebied 53 (gedeelte Overijssche Vecht, zuidelijke oever, Zwartwater, oostelijke oever)
6. deelgebied Vechterweerd-Zwartsluis: dit betreft de primaire waterkering tussen Vechterweerd en Zwartsluis en maakt deel uit van dijkkringgebied 9 (gedeelte Zwartwater, oostelijke oever, Overijssche Vecht, noordelijke oever).

In de Startnotities voor de projectnota/MER hebben de waterschappen aangegeven welke inhoud het aan de Projectnota/MER wil geven. In de notities is beschreven waarom de huidige waterkering tekort schiet en wat het doel is dat met de versterking van de waterkering moet worden bereikt. De waterschappen geven daarbij aan dat de dijken in het projectgebied het achterliggende gebied de veiligheid moet kunnen bieden die voor dit gebied door de minister van verkeer en waterstaat is vastgesteld.

Op die startnotities kunt u reageren. Als u op grond van de startnotities wensen en/of opmerkingen hebt voor het opstellen van de richtlijnen door Gedeputeerde Staten, kunt u die als inspraakreactie indienen.

Daartoe:

- liggen de startnotities op verschillende plaatsen ter inzage
- kunt u nadere inlichtingen inwinnen
- kunt u tot 17 december 1997 uw inspraakreacties schriftelijk indienen bij Gedeputeerde Staten.

Terinzagelegging

De startnotities liggen voor een ieder, tijdens kantooruren, ter inzage van 19 november tot 17 december 1997.

Startnotitie genoemd onder 1, Sallandse Weteringen, ligt ter inzage in:

- de bibliotheek van het provinciehuis van Overijssel, Luttenbergstraat 2 te Zwolle
- de secretarie van het waterschap Groot Salland, Dokter van Thienenweg 1 te Zwolle
- het gemeentehuis van Zwolle, Grote Kerkplein 15, 8011 PK Zwolle
- het gemeentehuis van Wijhe, Oranjelaan 5, 8131 DA Wijhe
- het gemeentehuis van Heino, Markplein 10, 8141 AG Heino
- het gemeentehuis van Dalfsen, Burg van Bruggenplein 1, 7721 AZ Dalfsen.

Startnotitie genoemd onder 2, centrum Zwolle/Zwolle-IJsselkanaal, ligt ter inzage in:

- de bibliotheek van het provinciehuis van Overijssel, Luttenbergstraat 2 te Zwolle
- de secretarie van het waterschap Groot Salland, Dokter van Thienenweg 1 te Zwolle
- het gemeentehuis van Zwolle, Grote Kerkplein 15, 8011 PK Zwolle.

Startnotitie genoemd onder 3, Spooldersluis-Genemuiden, ligt ter inzage in:

- de bibliotheek van het provinciehuis van Overijssel, Luttenbergstraat 2 te Zwolle
- de secretarie van het waterschap Groot Salland, Dokter van Thienenweg 1 te Zwolle
- het gemeentehuis van Zwolle, Grote Kerkplein 15, 8011 PK Zwolle
- het gemeentehuis van Genemuiden, Havenplein 1, 8218 EV Genemuiden
- het gemeentehuis van Hasselt, Telvorstraat 2, 8061 CB Hasselt.

Startnotitie genoemd onder 4, Zwartsluis-Kadoelersluis, ligt ter inzage in:

- de bibliotheek van het provinciehuis van Overijssel, Luttenbergstraat 2 te Zwolle
  - de secretarie van het waterschap Wold en Wieden, Gasthuislaan 2 te Steenwijk
  - het gemeentehuis van Zwartsluis, Kerksraat 26, 8064 DP Zwartsluis
  - het gemeentehuis van Broderwiede, Groenstraat 24, 8325 AZ Vollenhove.
- Startnotitie genoemd onder 5, Vechterweerd-Zwolle, ligt ter inzage in:
- de bibliotheek van het provinciehuis van Overijssel, Luttenbergstraat 2 te Zwolle
  - de secretarie van het waterschap Groot Salland, Dokter van Thienenweg 1 te Zwolle
  - het gemeentehuis van Dalfsen, Burg van Bruggenplein 1, 7721 AZ Dalfsen.
  - het gemeentehuis van Zwolle, Grote Kerkplein 15, 8011 PK Zwolle.

Startnotitie genoemd onder 6, Vechterweerd-Zwartsluis, ligt ter inzage in:

- de bibliotheek van het provinciehuis van Overijssel, Luttenbergstraat 2 te Zwolle
- de secretarie van het waterschap Groot Salland, Dokter van Thienenweg 1 te Zwolle
- het gemeentehuis van Dalfsen, Burg van Bruggenplein 1, 7721 AZ Dalfsen
- het gemeentehuis van Zwolle, Grote Kerkplein 15, 8011 PK Zwolle
- het gemeentehuis van Genemuiden, Havenplein 1, 8218 EV Genemuiden
- het gemeentehuis van Hasselt, Telvorstraat 2, 8061 CB Hasselt
- het gemeentehuis van Zwartsluis, Kerksraat 26, 8064 DP Zwartsluis.

Informatie-avonden

De waterschappen Groot Salland en Wold en Wieden organiseren in de periode van 18 tot en met 27 november 1997 een aantal informatie-avonden.

Het waterschap Wold en Wieden houdt over de Startnotitie Zwartsluis-Kadoelersluis (deelgebied 4) een informatie-avond op dinsdag 18 november 1997, aanvang 20.00 uur in Hotel Roskam te Zwartsluis. Het waterschap Groot Salland houdt de volgende informatie-avonden:

- donderdag 20 november 1997, aanvang 20.00 uur in het Trefpunt te Laag Zuthem over Startnotitie Sallandse Weteringen (deelgebied 1)
- maandag 24 november 1997, aanvang 20.00 uur in Moed Zwartwater te Genemuiden over startnotitie Spooldersluis-Genemuiden (deelgebied 3)
- dinsdag 25 november 1997, aanvang 20.00 uur in café-restaurant Urbana te Zwolle over Startnotitie Centrum Zwolle/Zwolle-IJsselkanaal (deelgebied 2)
- woensdag 26 november 1997, aanvang 20.00 uur in De Herderin te Hasselt over Startnotitie Vechterweerd-Zwartsluis (deelgebied 6)
- donderdag 27 november 1997, aanvang 20.00 uur in het restaurant Van der Valk te Zwolle over Startnotitie Vechterweerd-Zwolle (deelgebied 5).

Nodere inlichtingen

Als u nadere inlichtingen wilt, kunt u zich wenden tot:

- de provincie Overijssel, tel. 038 4251547 (J. van der Veen)
- het waterschap Groot Salland, Bureau Interne en externe communicatie, tel. 038 4557217
- het waterschap Wold en Wieden, de heer M. de Werd, tel. 0521 511505.

Inspraak

Een ieder die bij Gedeputeerde Staten wensen en/of opmerkingen kenbaar wil maken over de richtlijnen voor de door de waterschappen op te stellen Projectnota/MER, kan die schriftelijk indienen tot 17 december 1997.

Uw reactie dient u te richten aan Gedeputeerde Staten van Overijssel, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.

Hoorzitting

Tevens bestaat de gelegenheid uw wensen en/of opmerkingen mondeling naar voren te brengen of toe te lichten tijdens een hoorzitting op maandag 15 december 1997, aanvang 19.00 uur in het provinciehuis te Zwolle. Indien u van deze gelegenheid gebruik wenst te maken, wordt u verzocht dit uiterlijk vóór 13 december 1997 schriftelijk of telefonisch aan de heer J. van der Veen, afdeling Water (tel. 038 4251547) kenbaar te maken. De hoorzitting vervalt indien niemand gebruik wenst te maken van de mogelijkheid zijn wensen en/of opmerkingen toe te lichten.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Waterschap Groot Salland

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Overijssel

Besluit: Goedkeuring dijkverbeteringsplan ingevolge artikel 7 van de Wet op de waterkering

Categorie Besluit m.e.r.: C 12.1

Activiteit: Waterschap Groot Salland heeft het voornemen dijkverbeteringen uit te voeren in het gebied achter de keersluis bij Ramspol, die in 1999 gereed komt. Twee van de deelgebieden waar werkzaamheden zullen plaatsvinden zijn Sallandse Weteringen en Zwolle. Over een grote lengte voldoen de dijken niet aan de veiligheidseisen.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 17 november 1997

richtlijnenadvies uitgebracht op: 23 januari 1998

Bijzonderheden: De initiatiefnemer heeft gelijktijdig startnotities voor zes dijkverbeteringsprojecten ingediend. Het bevoegd gezag heeft in één brief aan de Commissie verzocht advies uit te brengen over de richtlijnen voor de zes op te stellen milieueffectrapporten. Er zijn drie werkgroepen van de Commissie ingesteld die zich elk hebben bezig gehouden met de advisering over twee deelgebieden. Dit richtlijnenadvies is opgesteld voor deelgebied Sallandse Weteringen en deelgebied Zwolle.

De startnotities vermelden dat door de aanleg van de balgstuw bij Ramspol de ingrepen van de dijken in het achterliggende gebied beperkt kunnen blijven. Aangezien de in de startnotities beschreven maatregelen toch nog vrij omvangrijk zijn, heeft de Commissie in het richtlijnenadvies aangegeven dat het belangrijk is dat in het MER de noodzaak van de voorgestelde maatregelen voldoende wordt aangetoond. Voor de deelgebieden Zwolle en Sallandse Weteringen zijn naast dijkverbeteringen ook alternatieven mogelijk die uit milieuoogpunt wezenlijk afwijken (zoals een keersluis bij Zwolle). De Commissie acht het zinvol een extra stap in te lassen, waarin de alternatieven op regionale schaal gemotiveerd ingeperkt worden, alvorens de alternatieven op lokale schaal nader worden uitgewerkt en geoptimaliseerd. Gezien de uitzonderlijke situatie in de betreffende deelgebieden (de weteringen zijn relatief smalle wateren met lage dijken) in vergelijking met andere rivierdijkverbeteringen, moet in het MER voldoende aandacht besteed worden aan het verantwoord en gemotiveerd afwijken van de gebruikelijke leidraden en richtlijnen.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. E.J. Brans

drs. J.A.A.M. Leemans

ir. A.M. van der Meulen

ir. D.C. van Ooijen

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. B.C. Rademaker.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	971124	Stichting Lange-Afstand-Wandelpaden	Amersfoort	971101
2.	971128	Gasunie	Groningen	971205
3.	971128	J. Versteegh mede namens: M.F.H. van Haastert, D.W. Maas, E.W.M. Meulemans, A.T. te Velde	Haerst	971208
4.	971208	A.H. Ruitenbergh	Zwolle	971211
5.	971203	Mr. H.W. Bongers	Hasselt	971211
6.	971204	De bewoners van Westeinde en het Buitenkwartier	Zwartsluis	971215
7.	971208	fam. W. Kok	Hasselt	971216
8.	971210	Landbouworganisatie GLTO afdeling Heino	Heino	971219
9.	971210	Landbouworganisatie GLTO afdeling Wijhe	Wijhe	971219
10.	971215	Heemschut Bescherming Cultuurmonumenten (Overijssel)	Zwolle	971219
11.	971215	E.G. Carmiggelt	Zwolle	971219
12.	971216 971222 980106	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	971222 971222 980112
13.	971215	Stichting het Overijssels landschap	Dalfsen	971222
14.	971217	ir. D.J. Bokeloh	Zwolle	971222
15.	971215	Stichting Milieuzorg Hasselt	Hasselt	971222
16.	971215	Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging - Vereniging voor veldbiologie	Zwolle	971222
17.	971215	H. Kronenberg	Hasselt	971222
18.	971215	P.E. Cost Budde	Wijhe	971222
19.	971215	Vereniging vrienden van de stadskern Zwolle	Zwolle	971222